

Årsrapport 2019

Skien
kommunale
pensjonskasse

INNHold

- 3** Nøkkeltall
- 4** Pensjonskassens formål, organisasjon og ledelse
- 6** Samarbeidspartnere/tjenesteleveranser
- 6** Finansvirksomheten
- 10** Forsikringsvirksomheten
- 11** Forsikringsteknisk oppgjør
- 12** Resultatanalyse
- 13** Status og utsiktene fremover
- 16** Resultatregnskap 2019
- 18** Balanse 2019 – Eiendeler
- 20** Balanse 2019 – Egenkapital og forpliktelser
- 21** Kontantstrømanalyse 2019
- 22** Noter til årsregnskapet 2019
- 42** Aktuarerklæring
- 43** Revisors beretning

Nøkkeltall

Nøkkeltall (i 1000 kr)	2019	2018	2017	2016	2015
Arb.giverpremie	253 594	211 179	186 883	202 490	172 109
Medlemspremie	28 517	27 283	26 133	25 049	24 322
Finansresultat	454 819	-32 531	324 621	189 987	97 690
Pensjonsytelser (netto)	113 359	104 516	96 114	92 242	85 492
Drifts/forvaltningskostnader	15 154	15 038	12 537	11 802	10 121
Egenkapital	364 064	310 594	302 009	259 610	231 006
Kursreguleringsfond	651 940	348 851	505 813	305 270	233 029
Premiereserve	3 401 000	3 174 201	2 998 978	2 838 219	2 669 821
Premiefond	55 011	65 613	56 394	31 054	37 782
Tilleggsavsetninger	191 118	186 118	155 428	155 428	120 404
Risikoutjevningfond	32 787	31 708	23 316	15 655	8 330
Administrasjonsreserve	72 778	67 775	64 147	60 822	57 332
Forholdstall	2019	2018	2017	2016	2015
Driftskostnader i % av					
• premieinntekter	5,4	6,3	5,9	5,2	5,2
• premiereserve	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4
Avkastning	2019	2018	2017	2016	2015
Bokført avkastning i%	3,29	3,76	2,98	3,60	4,13
Verdijustert avkastning i%	10,90	-0,86	8,62	5,60	3,14
Solvensmarginkapital	424 193	396 424	352 383	325 000	216 000
Solvensmarginkapital i %	293	295	278	273	255
Bufferkapitalutnyttelse:					
Solvenskapitalkrav i %*	174	70	80	86	98
Stresstest II i %**	Utgikk 2018	58	50	58	80
Medlemsbestand	2019	2018	2017	2016	2015
Alderspensionister	1 629	1 501	1 379	1 266	1 170
AFP og tidligpensjonister	160	149	157	148	140
Uførepensjonister	833	778	739	720	679
Ektefellepensjonister	228	222	221	205	203
Barnpensjonister	21	20	17	16	19
Sum pensjonister	2 871	2 670	2 513	2 355	2 211
Aktive medlemmer	4 159	4 106	4 049	3 968	3 918
Fratrådte med rettighet	1 683	1 619	1 525	1 425	1 349
Fratrådte uten rettighet***	6 611	6 286	5 940	5 655	5 290
Sum aktive og oppsatte	12 453	12 011	11 514	11 048	10 557
Totalt	15 324	14 681	14 027	13 403	12 768

* Finanstilsynet har fastsatt nye soliditetskrav for pensjonskasser gjeldende fra 1.1.2019

** Fra 1.1.2019 er Stresstest I benevnt som Solvenskapitalkrav og brøken snus, slik at måltallet skal være over 100% til enhver tid.

*** Stresstest II som måltall for risikoeksponering utgikk fra 1.1.2019

*** Fratrådte uten rettighet inneholder personer med tjenestetid mindre enn 3 år.

Pensjonskassens formål, organisasjon og ledelse

Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmer og deres etterlatte i henhold til pensjonskassens vedtekter og gjeldende Hovedtariffavtale.

Skien kommunale pensjonskasse (SKP) ble opprettet 30. mai 1938 av Skien kommune.

SKP er en selvstendig juridisk enhet med eget styre og egen regnskapsføring. Pensjonskassens styre er øverste besluttsende organ. Alle funksjoner i pensjonskassen er skilt fra kommunens øvrige virksomhet. Pensjonskassens midler holdes atskilt fra kommunens, og pensjonskassen hefter ikke for kommunens forpliktelser.

Pensjonskassen er underlagt de samme lover og forskrifter som finans- og forsikringsbransjen. Pensjonskassen står under tilsyn av, og har konsesjon fra Finanstilsynet.

SKP's målsetting er å være den foretrukne pensjonsleverandør for Skien kommune samt foretak tilknyttet kommunen. Det vil i praksis si å være tilgjengelig og servicert for å kunne tilby profesjonell rådgivning og god informasjon til medlemmene og samtidig sikre at medlemmenes rettigheter blir ivarettatt i forhold til gjeldende regelverk.

Pensjonskassens videre hovedfokus er å levere konkurransedyktig forvaltning av pensjonskapitalen ved å oppnå tilfredsstillende, risikjustert avkastning, og ved å opprettholde en dyktig og kostnadseffektiv administrasjon.

Pensjonskassen driver sin virksomhet i nært og godt samarbeid med Skien kommune og dens etater.

Pensjonskassens styre og administrasjon

Styret består av 6 medlemmer, 3 kvinner og 3 menn. Rådmannen og pensjonistene har i tillegg hver sin observatør i styret. Styremedlemmene har personlige varamedlemmer. Styresammensetningen tilfredsstiller Likestillingslovens krav om fordeling mellom kjønnene. Fire medlemmer er valgt av bystyret hvorav to er uavhengige, dvs. uten tilknytning til pensjonsordningen, og to er valgt av arbeidstakerorganisasjonene iht HTA.

Styrets funksjonstid er fra april 2016 til april 2020. Styreleder er valgt for fire år mens nestleder er valgt for 2 år. I valgår skal sittende styre ifølge pensjonskassens vedtekter § 3-1 være i funksjon til pensjonskassens årsregnskap er avlagt. Styret har arbeidsgiveransvaret for de ansatte i pensjonskassens administrasjon.

Pensjonskassens styre 2016-2020

Fra sponsor (Skien Bystyre)	
Tor Ragnar Sollid, AP (Styreleder)	Ingjerd Martinsen, AP (Personlig varamedlem)
Jan Terje Olsen, H	Emilie Schäffer, H (Personlig varamedlem)
Uavhengige (valgt inn av Skien bystyre)	
Vibeke Hein Bæra	Per Bjørn Sandøy (Personlig varamedlem)
Bente Østby	Anders Aasen (Personlig varamedlem)
Oppnevnt fra de ansattes organisasjoner i Skien Kommune	
Kai Tore Kvålo, Fagforbundet (Nestleder)	Erik Kvam, NITO (Personlig varamedlem)
Kristin Ingeberg, Fagforbundet	Ida K. Norum Oterholt, Utd forb (Personlig varamedlem) (fra januar 2019)
Tiltredende i styret med tale- og forslagsrett	
Einfrid Halvorsen	Pensjonistenes representant i styret
Dag Sagafos	Rådmannens representant i styret

Det har i 2019 vært avholdt 13 styremøter. Revisor og aktuar har deltatt på to styremøter i 2019.

Pensjonskassens administrasjon

Jarle Peder Helgason **Adm. dir.**

Berit Myhra **Nestleder/Økonomiansvarlig**

Trine Aaby **Seniorrådgiver**

Steinar Hansen **Rådgiver**

Torunn Martinsen **Rådgiver**

Elisabeth Glenna **Rådgiver**

Pensjonskassens administrasjon har kontorer i Kverndalssenteret, Kongensgate 31, i 3.etasje, i Skien. Lokalene leies av Kontorbygg.

TAKK FOR INNSATSEN!

Trine Aaby gikk fra 1.april 2020 over i pensjonistenes rekker. Trine hadde lang erfaring fra bank og industri da hun i 2005 begynte hos oss i SKP, og overtok i 2010 som administrerende direktør. SKP er en veldrevet og solid pensjonskasse. Vi takker Trine Aaby for solid innsats i mange år til beste for våre medlemmer.

Ved utløp av 2019 hadde pensjonskassen 6 fast ansatte i hele stillinger. Ny administrerende direktør, Jarle Peder Helgason, tiltrådte 1.5.2019. Berit Myhra var i perioden 1.1.2019 – 30.4.2019 konstituert administrerende direktør.

Sykefraværet i pensjonskassen har i 2019 vært ubetydelig. Det har ikke vært yrkesskader eller arbeidsrelatert sykdom. Styret oppfatter arbeidsmiljøet i pensjonskassen som godt.

Pensjonskassens virksomhet er av en slik art at det ikke forurenser det ytre miljø.

SKP er medlem av arbeidsgiverorganisasjonen KS Bedrift og Pensjonskasseforeningen. Pensjonskasseforeningen arrangerer kurs og seminarer, avgir høringsuttalelser og har utstrakt samarbeid med ulike departement, Finanstilsynet, NHO, LO, FNH og forsikringsbransjen. Pensjonskasseforeningen er medlem av Pensjonsforum og European Federation for Retirement Provisions (EFRP).

Trygderetten er ankeinstans for vedtak som vedrører pensjon og samordning.

Samfunnsansvar

I forvaltningen av SKPs midler har styret valgt å følge de krav som til enhver tid er pålagt Statens pensjonsfond utland (SPU), herunder også FN Global Compact. Styret har fokus på klimavennlige og bærekraftige investeringer. Pensjonskassen har en regelmessig vurdering og oppfølging av SKPs kapitalforvalteres kriterier på dette området. Selskaper skal ekskluderes fra investeringsuniverset ved brudd på fastlagte kriterier.

Samarbeidspartnere/tjenesteleverandører

Atenti AS v/ Jørn Fjeldavlie er pensjonskassens regnskapsfører.

Revisjonselskapet BDO AS er pensjonskassens revisor utnevnt av Bystyret. Statsautorisert revisor Espen Åsulfsen er ansvarlig revisor og utfører funksjonen sammen med revisor Thomas Svenkesen.

KLP Forsikringservice AS, v/ Linda Elisabeth Johansen leverer aktuarielle tjenester.

Grieg Investor AS v/ Christian S. Akselsen er Finansiell rådgiver for SKPs kapitalforvaltning. Grieg Investor AS er en uavhengig investeringsrådgiver.

Pensjonskassen har avtale med Gabler AS om programutvikling (Gabler Kompas) og brukerstøtte for ajourhold av medlemsbestand og pensjonsberegning. Saksrevisjon er gjennomført av Gabler kvartalsvis i 2019.

Pensjonskassens rådgivende lege er Sverre Blaasvær.

Finansvirksomheten

Marked 2019

Vi er gått over i et nytt tiår og dersom vi ser på en global portefølje av aksjer og renter, så står fjoråret igjen som det sterkeste året med tanke på avkastning – det beste siden 1995.

Målt i norske kroner var globale aksjer opp nesten 30% og renteinvesteringer globalt leverte over 6% avkastning. Over lengre tid jevner tilfeldigheter seg ut, men når vi skal gjøre opp status for 2019 bør vi også ha med oss utviklingen i 2018. Høsten 2018 var en av de mest turbulente periodene siden Finanskrisen og flere aksjemarkeder opplevde «bjørnemarkeder», altså fall over 20%. Stemningen snudde fra negativ til positiv akkurat i det vi gikk inn i 2019. Ser man de siste to årene samlet sett, så er avkastningen mer «normal» med en årlig avkastning på 9% i globale aksjer, 7% årlig avkastning på Oslo Børs og 2 til 4% årlig avkastning i rentemarkedet. 2019 ble en kompensasjon for et svært dårlig 2018.

Skal man trekke frem én faktor som var bidragsyter til oppgangen, så var det sentralbankenes reversering av pengepolitikk; fra en innstrammende til en støttende pengepolitikk.

Rentemarkedet 2019

I motsetning til det som var stemningen ved inngangen til 2019, viste det seg at med fallende rente og fallende kredittmarginer ble 2019 et fantastisk godt år i rentemarkedet.

Den amerikanske sentralbanken har kuttet renten tre ganger og kaller dette en «midt-i-sykelen-justering» og sier at dette ikke er starten på en lang periode med rentekutt. På nåværende tidspunkt er det kommunisert at Fed har en pause i endringene og at de ikke vil øke renten før de ser en «betydelig økning» i inflasjon. Fed sine estimater er at renten forblir uendret på nivået mellom 1.5% og 1.75% i nærmeste fremtid. Rentemarkedet er nesten enig, men priser inn en viss sannsynlighet for ett rentekutt til i løpet av det neste året.

Den europeiske sentralbanken fikk aldri hevet rentene før de måtte kutte igjen, og på tampen av året ble renten satt ned til -0.5%. Norges Bank har gått skikkelig motstrøms. Ser vi på alle verdens sentralbanker og deres siste renteendring, så er det enten uendret rente eller rente ned. Norges Bank derimot er den eneste som har satt renten opp! Med veksten vi har bak oss i norsk økonomi har det vært gode grunner til å heve rentene, og sentralbanken har benyttet seg av muligheten til det. Fire rentehevinger har vi fått fra 0.5% i september 2018 til 1.5% i september 2019, men nå er også Norges Bank på vent. Det er fortsatt mer sannsynlig at renten skal opp enn ned, men mest sannsynlig uendret.

Sist, men ikke minst, sentralbanken i Kina har også senket rentene. Dette gjør at gjeld som andel av BNP igjen er stigende i Kina. På kort sikt er det bra for veksten og på lang sikt mindre bra for stabiliteten.

Aksjemarkedet

Avkastningen i det globale aksjemarkedet målt ved MSCI AC World i lokal valuta endte på 26.2%. Det er det beste året i globale aksjer siden 2009.

Når vi ser på de ulike bestanddelene bak resultatene i globale aksjer, tegner det seg nok et bilde som vi er vant til å se: Landet som troner omtrent alene på topp er USA, med 2% bedre avkastning enn resten. To andre land som gjorde det svært godt i 2019 var Danmark og Russland. Sistnevnte ble drevet av Gazprom som nesten doblet aksjekursen på god inntjening. Når vi ser på land og region, så var det ikke veldig stor spredning i feltet da mange var innenfor +/- 5% sammenlignet med verdensindeksen.

Fremvoksende markeder hadde ikke like stor oppgang som verdensindeksen, men 19.7% avkastning er uansett respektabelt. Bekymringene rundt handelskrig og politisk risiko har slått hardere ut på selskaper fra disse regionene.

Vi har et år bak oss med fallende inntjening, sammen med stigende børskurser, noe som betyr at aksjer har blitt dyrere målt med P/E (Pris/Inntjening). Det betyr at det er priset inn forventninger til økt fremtidig vekst og at det nå er opp til selskapene og økonomien å levere.

Avkastning SKP 2019

SKP oppnådde ett historisk godt resultat med en verdjustert avkastning på 10,90 % i 2019. Bokført avkastning endte på 3,29 %. Solid avkastning fra investeringer i aksjer og verdistigning på obligasjoner og eiendom har bidratt til det gode resultatet. SKP oppnådde i 2019 en meravkastning på 2,4% sammenlignet med KLP. Meravkastningen utgjør ca MNOK 110, som er en buffer som gir redusert behov for å innbetale mer egenkapital.

Porteføljens størrelse ved utgang 2019 er på MNOK 4 674.

	SKP	KLP
Avkastning	10,90 %	8,50 %
Bokført	3,29 %	4,40 %
Garanti	2,41 %	2,48 %

Styret i SKP har vedtatt strategi for kapitalforvaltning som gjennomgås hvert år. Oversikt over plasseringer og avkastningen i de forskjellige aktiva klasser fremlegges i styremøtene.

SKP benytter porteføljeverktøy Enigma i sin rapportering til styret. Kontroll av porteføljestørrelser som legges inn i rapporten har blitt fulgt ved hvert rapporteringstidspunkt.

Tabellen nedenfor viser porteføljens aktiva-allokering pr. 31.12.19 og gir en oversikt over strategi, øvre og nedre grense, samt avkastning og markedsverdi.

Totalportefølje	Avkastning hittil i år (%)			Markedsverdi NOK 1000	Allokering (i %)		
	Portefølje	Index	Diff		Portefølje	Strategi	Min-Max
31.12.2019							
Totalportefølje				4 673 644			
Aksjer	23,69	22,82	0,88	1 677 818	35,9	35	30-40
Norske aksjer	18,09	16,51	1,58	586 283	34,9	35	20-50
Globale aksjer	26,37	26,24	0,13	1 091 535	65,1	65	50-80
Obligasjoner	4,60	4,59	0,01	2 416 970	51,7	52	47-57
Norske obligasjoner	2,97	0,96	2,01	925 639	38,3	40	0-50
Anleggsobligasjoner	4,66	4,66	0,00	121 510	5,0	0	0-20
Globale obligasjoner	5,74	7,05	-1,31	1 369 821	56,7	60	50-70
Eiendom	7,38	7,38	0,00	443 873	9,5	10	5-15
Pengemarked	1,93	1,16	0,77	134 047	2,9	3	0-8
Kontanter				936	0	0	

Ved gjennomgang av strategi for kapitalforvaltning i juni, med fokus på reduksjon av relativ risiko i den norske aksjeporteføljen, vedtok styret å endre allokeringen i den norske aksjeporteføljen. Indeksfond er best egnet for å kontrollere relativ risiko og SKP reduserte porteføljen i aktive norske fond og vektet opp i norsk indeksfond. Styret tror på aktiv forvaltning, men mener det er fornuftig med innslag av indeksfond. En allokeringen med 1/3 indeks vil gi ønsket reduksjon av relativ risiko i SKPs norske aksjeportefølje.

Nye investeringer ble foretatt i Aberdeen Eiendomsfond Norge I og i Pareto Obligasjonsfelleskap (POFE), samt reduksjon av porteføljen for norske omløpsobligasjoner.

Porteføljen er godt diversifisert med plasseringer i norske og utenlandske aksjer, både i fond og enkelt aksjer. Videre er porteføljen fordelt mellom norske og utenlandske renter, og eiendom.

Norsk renteportefølje er fordelt på 3 forvaltere - DnB Asset Management AS, Storebrand Asset Management AS og Alfred Berg.

Investeringer på eiendomssiden består ved utgang 2019 i hovedsak av andeler i Storebrand Eiendomsfond Norge KS, Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS, Pareto Eiendomsfond og noe lokal eiendom. Plasseringer i pengemarked utover pensjonskassens ordinære driftskonto er MNOK 72 i DnB Likviditet 20.

Forskrift om pensjonsforetak (tidl. Kapitalforvaltningsforskriften) pålegger pensjonskassen å ha oversikt, helhetlig styring og god kontroll med de risikoer som oppstår ved selskapets kapitalforvaltning. Lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven 1.1.2016) gjør sentrale deler av lovgivningen på finansmarkedsområdet mer oversiktlig og inneholder bl.a. regler om konsesjon, organisatoriske regler, generelle virksomhetsregler, regler om sikringsordninger og soliditetssvikt og sanksjonsbestemmelser for banker, forsikringsselskaper og andre finansforetak

For pensjonskasser vil det likevel fortsatt være bestemmelser i forsikringsvirksomhetsloven som er gjeldende.

Utlån

Pensjonskassen gir lån til medlemmer til kjøp av bolig eller leilighet i borettslag. Pensjonskassen tilbyr første prioritets pantelån til kjøp av hus - innenfor 80 % av godkjent lånetakst.

SKP gir også lån innenfor 70 % av kjøpesum i borettslagsleiligheter mot pant i leiligheten. Rente på lån fastsettes av styret. Det er liten etterspørsel etter lån.

Risiko

Pensjonskassens investeringer er i ulik grad eksponert for forskjellige typer risiko.

Rente- og kursrisiko er sannsynligheten for at endringer i rentenivået vil føre til redusert inntjening på grunn av redusert kurs på rentepapirer.

Kredittrisiko er risiko for endring av finansielle eiendelers verdi som følge av markedets syn på utsteders kredittverdighet. SKP har i sine avtaler med forvaltere rammer for maksimal eksponering mot enkeltutstedere.

Investeringer i utenlandsk valuta kan medføre reduserte inntekter ved at den norske kronen styrker seg mot utenlandske valutaer. Aksjeinvesteringer i utenlandsk valuta er i hovedsak valutasikret.

De ulike former for risiko som pensjonskassen er eksponert for er også beskrevet i note 11.

Pensjonskasser og livselskap har i tillegg til sitt langsiktige perspektiv også krav til årlig avkastning og må ha ansvarlig kapital som er tilstrekkelige til å møte kortsiktige svingninger i finansmarkedet. Ansvarlig kapital mot markedssvingninger er egenkapital samt tilleggsavsetninger, risikoutjevningsfond og kursreserver. Pensjonskassens midler forvaltes som en fellesportefølje.

Pensjonskassens finansrådgiver utarbeider risikoanalyse for pensjonskassen ved faste intervaller. Analysen viser hvordan uvanlige markedsforhold, herunder rente- og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings- og kredittrisiko vil påvirke kassens ansvarlige kapital. Risikoanalysen blir styrebehandlet og vedtakene protokollført.

Finanstilsynet fastsatte nye soliditetskrav for pensjonskasser gjeldende fra 1.1.2019. Det nye soliditetskravet innebærer at pensjonskassene må ha tilstrekkelig egenkapital til at det med høy grad av sikkerhet vil kunne dekke potensielt tap fra alle deler av virksomheten basert på utregnet Solvenskapitalkrav. Fra 1.1.2019 benevnes tidligere Stresstest I som Solvenskapitalkrav og måltallet skal være over 100 % til enhver tid. SKP hadde 31.12.2019 en Solvenskapitaldekning på 174 %.

Solvensmargin

Soliditetsberegning	31.12.2019	31.12.2018
Solvensmargin kapital (1000 kr.)	424 193	396 424
Solvensmargin krav (1000 kr.)	144 555	134 558
Solvensmargin inndekning	293 %	295 %

Solvensmargin kapital i prosent av solvensmargin krav har gått fra 294,6 % til 293,4 %. Reduksjonen er minimal og pensjonskassen ligger veldig godt an i forhold til kravet. Ovenstående beregning gir uttrykk for en sterk soliditet i SKP og med evne til å ta betydelig risiko i kapitalforvaltningen. Kravet fra Finanstilsynet er en solvensmargin inndekning på 100 %.

Forsikringsvirksomheten

Pensjonsforpliktelser

De fleste kommunale pensjonsordningene er tariffestet og vedtektene finnes i vedlegg 5 i Hovedtariffavtalen. Pensjonsordningene garanterer vanligvis en pensjon tilsvarende 66 % av sluttlønn ved full opptjening som oppnås etter 30 års medlemstid. Garantien dekker samlet utbetaling fra NAV og pensjonsordningen.

Alderspensjon er bruttoytelse og samordnes med ytelsene fra NAV og andre pensjonsordninger i henhold til Samordningsloven. I tillegg til alderspensjon omfatter pensjonskassens ytelser følgende: uførepensjon, ektefellepensjon og barnpensjon. Ref. note 2 og 4.

AFP-ordningen administreres av pensjonskassen for arbeidsgiver, som bærer alle kostnadene.

SKP omfattes av Overføringsavtalen som sikrer at medlemmer ikke taper på opptjening av pensjonsrettigheter i flere offentlige ordninger.

Ny pensjonsordning fra 1. januar 2020

Stortinget har vedtatt endringer i regelverket for offentlig tjenestepensjon. Omleggingen gjelder for årskullene fra og med 1963, og trer i kraft 1. januar 2020. Nye beregningsregler for offentlig tjenestepensjon, samordningsregler og overgangsregler, øker kompleksiteten for våre rådgivere og medlemmer. SKP fortsetter å investere i løsninger som skal veilede både arbeidsgivere og deres ansatte, slik at deres håndtering av pensjon blir så enkel som mulig. Gode systemer legger også grunnlaget for ytterligere effektivisering av egen drift.

Premieinntekter

Etter anbefaling fra pensjonskassens ansvarshavende aktuar, fastsetter styret den årlige premiesatsen i pensjonsordningen. Premien består av flere elementer. Ordinær årspremie inkludert medlemsinnskudd på 2 % ble for 2019 beregnet til 9,95 %. I tillegg kom «tilskudd til ikke forsikringsbare ytelser» på 1,21 %, rentegaranti på 0,22 % og reguleringspremie på 8,31 %. Samlet premie for 2019 ble 19,69 %.

Reguleringspremie og premie til ikke forsikringsbare ytelser ble endelig beregnet og oppgjort ved det forsikringstekniske oppgjøret pr. 31.12.2019.

Gjennomsnittlig premiegrunnlag i 2019 var 1.425.851.700.

Pensjonsutbetalinger

Utbetalte pensjoner utgjorde MNOK 113 i 2019 mot MNOK 105 i 2018. Det henvises forøvrig til note 4. Antall pensjonister ved utgangen av 2019 er 2 871. Det henvises forøvrig til note 2.

Forsikringsteknisk oppgjør

KLP Forsikringsservice AS ved ansvarshavende aktuar Linda Elisabeth Johansen, har foretatt forsikringsteknisk oppgjør pr. 31.12.2019. Ved oppgjøret beregnes i hovedsak pensjonskassens premiereserve. Premiereserven er definert som kontantverdien av pensjonskassens pensjonsforpliktelser og utgjør den største posten av pensjonskassens passiva side. Det forsikringstekniske oppgjøret inneholder i tillegg detaljert informasjon om medlemsbestanden i SKP. Det henvises forøvrig til note 17.

Det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget følger dødelighetsforutsetningene i K2013 bestemt av Finanstilsynet og uføretariff KFSU2015 en erfaringstariff beregnet av KLP.

Total IBNR-avsetning er pr. 2019 på MNOK 51. IBNR avsetning er gjort for ikke å underestimere avsetningene som følge av mulig manglende ajouritet i medlemsføringen.

Den gjennomsnittlig grunnlagsrente per 31.12.2019 er 2,41 %. Denne grunnlagsrenten er målet pensjonskassen skal oppnå som bokført avkastning hvert år. Bokført avkastning i 2019 er 3,29%.

Total premiereserve pr. 31.12.2019 er på MNOK 3 400 og årets avsetning opprettholder kravet om en 100 % dekningsgrad. Avsetningen til premiereserve i 2019 er beregnet til MNOK 226,3

Pensjonsgrunnlaget for aktive medlemmer var ved utgangen av 2019 på MNOK 1 440 opp fra MNOK 1 362 i 2018.

Skien kommune med virksomheter har en relativ høy uføreandel beregnet til 13,08 % i 2019. Antall uføre er i 2019 på 833 personer opp fra 778 i 2018.

SKP har en katastrofereassuranse i O2 Broking ApS, som vil dekke utbetalinger i tilfelle uforutsette store hendelser vedr. uførhet og død.

Resultatanalyse

Resultatanalyse 31.12.2019

Avkastningsresultat		i NOK
	Finansinntekter	415 376 978
+	fra kursreguleringsfond	303 088 341
-	garantert rente premiereserve	8 059 203
-	garantert rente premiefond	1 090 250
=	Bokført avkastningsresultat	30 606 354
-	avkastning premiefond utover garantert rente	763 175
-	avkastning risikoutjevningfond	1 078 085
=	Ufordelt avkastningsresultat	28 765 094

Administrasjonsresultat		
	Samlet premie til administrasjon	19 399 850
-	herav administrasjonsreserve	3 319 471
-	faktiske omkostninger	13 832 477
=	Administrasjonsresultat	2 247 903

Risikoresultat		
	Risikoresultat	3 813 419

Resultatanalysen 2019 er utarbeidet av KLP FS v/pensjonskassens ansvarshavende aktuar og er besluttet disponert av styret på følgende måte:

Resultatelementer	Beløp	Disponeres til			
		Annen EK	Tilleggsavsetning	Premiefond	RUF
Ufordelt avkastningsresultat (kollektivt)	28 765 094		5 000 000	23 765 094	
Administrasjonsresultat	2 247 903	2 247 903			
Risikoresultat	3 813 419			3 813 419	

Tilleggsavsetninger er en bufferstørrelser som teller 100 % i kapitalkravet fra 1.1.2019

Kontantstrøm

Pensjonsvirksomheten ga en positiv kontantstrøm på MNOK 265 som er MNOK 12 mer enn året før.

Finansvirksomheten ga en negativ kontantstrøm på MNOK 233 mot minus MNOK 258 i 2019.

Kontantbeholdningen var pr. 31.12.2019 MNOK 6.

Status og utsiktene fremover

«Nærhet og tilgjengelighet» er pensjonskassens uttalte visjon og vil være hovedfokus også i årene fremover. Pensjonskassen har en arbeidsmetode som legger opp til utstrakt rådgiving og samtaler med det enkelte medlem og fremtidig pensjonist. Rådgiving er pensjonskassens viktigste fortrinn når det gjelder å ivareta medlemmenes interesser.

Skien kommune arrangerer en årlig «senior dag» hvor pensjonskassen deltar. Dette er en viktig dag hvor fremtidige pensjonister får møte pensjonskassen og får et orienteringskurs. Seniordagen 2020 vil bli avholdt primo mars og som for året 2019 forventes stor interesse og stor mengde forespørsler til pensjonskassen i etterkant.

Det nye regelverket som trådte i kraft fra 1.1.2019 rundt måling av bufferkapitalutnyttelsen (stresstest I/ forenklet solvenskapitalkrav), setter enda sterkere krav til årvåkenhet fra pensjonskassens styre og til våre leverandører av rådgiving og forvaltningstjenester.

Pensjonskassen har imidlertid i sin kapitalforvaltning og risikobilde allerede fra 2016 innrettet seg etter framtidige, strengere kapitalkrav. I den sammenheng er det gjort avtale med sponsor, Skien kommune, om årlig Egenkapital-tilskudd. Tilskuddet kan ses i sammenheng med at pensjonskassen i år med positivt avkastningsresultat (renteresultat) tilstreber overføring til premiefondet minst tilsvarende egenkapitalinnskuddet.

Det er regelmessig overvåkning av pensjonskassens risiko, strategi, soliditet og bufferkapital. Finanstilsynet har økt fokus på rapportering i form av stresstester og solvensberegninger i forhold til pensjonskassens portefølje og reserveavsetninger.

Kommunen og styret holdes løpende orientert om utviklingen i SKP når det gjelder verdjusterte avkastning. Rapporter blir jevnlig oversendt kommunen, og rådmannen er representert i pensjonskassens styremøter.

Årsrapporten fra pensjonskassen blir lagt tilgjengelig på SKPs nettside og fremlagt for Bystyret.

Ny offentlig tjenestepensjon innføres i 2020 og gjelder alle offentlige ansatte som er født i 1963 og senere. Den første pensjonen som skal utbetales etter nye regler blir i 2021. Dagens ordning for alderspensjon og AFP vil fortsatt gjelde for dem som er født før 1962. Da ny offentlig tjenestepensjon gir ansatte større valgfrihet enn tidligere, vil dette innebære et økt behov for individuell rådgiving. SKP har her et særlig fortrinn på grunn av nærhet til sine medlemmer. Endringene medfører også et behov for systemtilpasninger for å kunne simulere ny offentlig pensjon. Simuleringsverktøy vil bli lagt ut på SKP sin hjemmeside til bruk for alle medlemmer.

Pensjonskassen har i 2019 startet implementering av nye digitale løsninger som vil forsterkes ytterligere i 2020. Digitale løsninger for digital kommunikasjon med medlemmene igangsettes 2020. SKP arbeider også med å ferdigstille en digital søknadsprosess for medlemmene, denne forventes implementert i 2020. Løsningen for digital søknadsprosess sørger for en effektiv og sporbar søknadsbehandling, og vil forenkle søknadsprosessen for medlemmene.

Bevisstgjøring av fordelene ved å ha egen pensjonskasse er enda viktigere i årene som kommer med tanke på de valgmuligheter som foreligger.

Styret og administrasjonen i pensjonskassen legger i sitt arbeid betydelig vekt på at Skien kommunale pensjonskasse skal være den fortrukne leverandør av pensjonstjenester til Skien kommune med tilhørende foretak også i årene fremover, slik SKP har vært siden 1938.

Hendelser etter balansedag

Norge innførte 12 mars 2020 de strengeste innskrenkningene for sine borgere siden 2. verdenskrig. Verdens Helseorganisasjon (WHO) har erklært COVID-19 viruset en global pandemi. Tiltakene fra myndigheters side er uten sidestykke i nyere tid. Byer og tettsteder er isolert av frykt for spredning av koronaviruset. Skoler, butikker og arbeidsplasser er stengt med de følger dette får for samfunnet med hensyn til produksjon og inntjening. Den usikkerhet som råder i finansmarkedene vil antagelig vedvare i en tid. Tiltak som iverksettes fra myndigheter verden over vil kunne bidra til å roe ned markedene i noen grad. Pandemien i tillegg til dramatisk fall i oljeprisen har ført til store svingninger i finansmarkedene og stort fall i aksjekursene og renten.

Skien kommunale pensjonskasse er forberedt på tider med store svingninger i de finansielle markedene. Så langt er pensjonskassens buffere tilstrekkelig til at det ikke er behov for å tilpasse porteføljen på grunn av manglende solvenskapital. Situasjonen følges nøye løpende.

Vi forvalter store verdier for våre pensjonister og fremtidens generasjoner og vi skal sikre pensjonsrettighetene til mange. Vårt samfunnsansvar er å gi rett pensjon, til rett person til rett tid og vi har et ansvar for å være ansvarlige og langsiktige. Pensjonskassen har tilstrekkelig med likviditet til å utbetale pensjonen til våre pensjonister fremover.

Usikkerhet i finansmarkedene vil alltid oppstå. Når usikkerhet inntreffer er det som oftest med bakgrunn i forhold som fremstår som utenkelig i forkant. Det vil skje igjen. Skien kommunale pensjonskasse har en kapitalstrategi som står seg både i rolige og volatile markeder og vi står ved gjeldene allokering fremover. Pensjonskassens solvenskapital er god også etter det sterke fallet vi har hatt i februar og mars. Skien kommunale pensjonskasse er en økonomisk robust pensjonskasse med gode buffere og god risikostrategi, og pensjonskassen har den nødvendige og tilstrekkelige kompetansen til å møte fremtidige utfordringer. Tiltaksplaner er utarbeidet og ansvar er fordelt slik at enhver situasjon skal kunne håndteres på en god måte. Dette gir et godt grunnlag for å håndtere dagens situasjon og de utfordringene som ligger i framtidsutsiktene på en god måte. Pensjonskassen gjennomfører internkontroll i henhold til de kravene som er fastsatt i lovgivningen.

Fortsatt drift

Styret for pensjonskassen har ansvaret for at årsregnskapet og årsberetningen er avgitt i samsvar med lover og forskrifter. Pensjonskassens styre og administrasjon kjenner ikke til avvik fra de krav til informasjon som lovgivningen stiller. Styret og administrasjonen kjenner ikke til at pensjonskassen skal ha brutt lover eller offentlige påbud av betydning for virksomheten.

Man kjenner heller ikke til tvister eller søksmål som kan føre til vesentlige forpliktelser for pensjonskassen. Skien kommunale pensjonskasse har ikke registrert misligheter eller mistanke om slike i året som har gått. Man kjenner ikke til at det er inntruffet begivenheter etter utløpet av regnskapsåret som i vesentlig grad innvirker på årsregnskapet, forståelsen av pensjonskassens finansielle stilling eller resultatet av driften i regnskapsåret 2019.

Årsregnskapet gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen pr. 31.12.2019 og av resultatet for 2019. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning av fortsatt drift.

Årsberetning og regnskap legges frem for Skien bystyre til orientering.

**Styret i Skien kommunale pensjonskasse:
Skien, 22. april 2019**

Tor Ragnar Sollid **Styreleder**

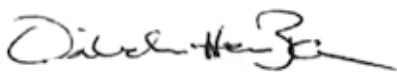
Kai Tore Kvålo **Nestleder**

Jan Terje Olsen **Styremedlem**

Kristin Ingeberg **Styremedlem**

Vibeke Hein Bæra **Styremedlem**

Bente Østby **Styremedlem**

Jarle Peder Helgason **Adm.dir.**

Resultatregnskap 2019

TEKNISK REGNSKAP		Note	2019	2018
1.	Premieinntekter			
1.1	Forfalte premier	2,3	282 110 627	238 462 029
1.2	- Avgitte gjenforsikringspremie		(56 000)	(82 000)
1.3	Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak			
Sum premieinntekter for egen regning			282 054 627	238 380 029
2.	Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
2.1	Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte foretak			
2.2	Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler		60 447 011	56 160 133
2.3	Netto driftsinntekt fra eiendom	14,15	1 008 380	881 187
2.4	Verdiendring på investeringer	5,6,7,8,9,14	303 764 960	(156 162 339)
2.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	21	50 156 476	62 917 728
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			415 376 827	(36 203 290)
5.	Pensjoner mv.			
5.1	Utbetalte pensjoner mv.	4	113 359 275	104 515 942
5.2	Overføring av premiereserve, pensjonskapital mv. og tilleggsavsetninger til andre	17		
Sum pensjoner mv			113 359 275	104 515 942
6.	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser			
6.1	Endring i premiereserve	17	226 274 386	175 222 366
6.1.1	Endring i premiereserve mv., brutto			
6.1.2	- Endring i gjenforsikringsandel av premiereserve mv.			
6.2	Endring i tilleggsavsetninger	26	5 000 000	30 690 393
6.3	Endring i kursreguleringsfond	16	303 088 341	(156 961 266)
6.4	Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	20	1 090 250	999 875
6.5	Overføring av tilleggsavsetninger fra andre forsikringsselskaper/pensjonsforetak			
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			535 452 977	49 951 368
8.	Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser			
8.1	Overskudd på avkastningsresultatet	20,26	23 765 094	11 000 000
8.2	Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	20,26	3 813 419	10 000 000
8.3	Annen tilordning av overskudd	26	763 175	879 890
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser			28 341 688	21 879 890

TEKNISK REGNSKAP		Note	2019	2018
9.	Forsikringsrelaterte driftkostnader			
9.1	Forvaltningskostnader	12	1 578 053	2 256 503
9.2	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	12,15	12 254 419	11 396 995
	Sum forsikringsrelaterte driftkostnader		13 832 472	13 653 498
10.	Andre forsikringsrelaterte kostnader			
11.	Resultat av teknisk regnskap		6 445 041	12 176 040
IKKE-TEKNISK REGNSKAP		Note	2019	2018
12.	Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.1	Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte foretak			
12.2	Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler		5 739 744	5 696 257
12.3	Netto driftsinntekt fra eiendom	14,15	95 751	89 378
12.4	Verdiendring på investeringer	6,7,8,9,14	28 843 992	(15 839 365)
12.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	21	4 762 607	6 381 672
	Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		39 442 093	(3 672 058)
14.	Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.1	Forvaltningskostnader	12	149 844	228 874
14.2	Andre kostnader	12,13,15	1 171 220	1 155 984
	Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		1 321 064	1 384 859
15.	Resultat av ikke-teknisk regnskap		38 121 029	(5 056 916)
16.	Resultat før skattekostnad		44 566 070	7 119 124
17.	Skattekostnad	27	(17 839)	(142 860)
18.	Resultat før andre resultatkomponenter		44 548 231	6 976 264
20.	TOTALRESULTAT		44 548 231	6 976 264
	Overført til/fra annen egenkapital	19,26	44 548 231	6 976 264
	Sum disponert		44 548 231	6 976 264

Balanse 2019 – Eiendeler

EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		Note	31.12.2019	31.12.2018
1.	Immaterielle eiendeler			
1.1	Goodwill			
1.2	Lisenser og programvare	13	88 625	88 625
	Sum immaterielle eiendeler		88 625	88 625
2.	Investeringer			
2.1	Bygninger og andre faste eiendommer			
2.1.1	Investeringseiendommer	14	2 226 525	2 032 264
2.3	Finansielle eiendeler som måles til ammortisert kost			
2.3.1	Investering som holdes til forfall			
2.3.2	Utlån og fordringer	5,15,23	10 073 844	2 488 008
2.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	6, 7	165 979 816	126 789 751
2.4.2	Rentebærende verdipapirer	9	187 464 110	178 222 328
2.4.3	Utlån og fordringer			
2.4.4	Finansielle derivater	8		14 600
2.4.5	Andre finansielle eiendeler	28	215 699	
2.5	Gjenforsikringsdepoter			
	Sum investeringer		365 959 994	309 546 951
3.	Fordringer			
3.1	Fordringer knyttet til premieinntekter	25	1 998 609	1 060 680
3.2	Andre fordringer	25	342 412	231 061
	Sum fordringer		2 341 021	1 291 741
4.	Andre eiendeler			
4.1	Anlegg og utstyr	13	220 463	
4.2	Kasse, bank		5 625 152	8 186 083
	Sum andre eiendeler		5 845 615	8 186 083
	SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		374 235 254	319 113 400

EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN		Note	31.12.2019	31.12.2018
6.	Investeringer i kollektivporteføljen			
6.1	Bygninger og andre faste eiendommer			
6.1.1	Investeringseiendommer	14	25 805 475	24 247 736
6.3.2	Utlån og fordringer	5,15,23	116 756 061	29 685 398
6.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
6.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	6, 7	1 923 709 571	1 512 778 033
6.4.2	Rentebærende verdipapirer	9	2 172 713 001	2 126 440 191
6.4.3	Utlån og fordringer	25	27 132 478	15 412 264
6.4.4	Finansielle derivater	8		174 195
6.4.5	Andre finansielle eiendeler		65 195 626	97 671 351
Sum investeringer i kollektivporteføljen			4 331 312 211	3 806 409 170
SUM EIENDELER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN			4 331 312 211	3 806 409 170
SUM EIENDELER			4 705 547 465	4 125 522 569

Balanse 2019 – Egenkapital og forpliktelser

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		Note	31.12.2019	31.12.2018
10.	Innskutt egenkapital			
10.1	Selskapskapital	19	181 000 000	171 000 000
	Sum innskutt egenkapital		181 000 000	171 000 000
11.	Opptjent egenkapital			
11.1	Risikoutjevningssfond til og med 31.12.17	19	23 316 975	23 316 975
11.1.1	Risikoutjevningssfond fra og med 1.1.18	19	9 469 487	8 391 402
11.2	Annen opptjent egenkapital Udisponert resultat	19	183 064 039	139 593 893
	Sum opptjent egenkapital		215 850 502	171 302 270
13.	Forsikringsforpliktelser - kontraktfastsatte forpliktelser			
13.1	Premiereserve mv.	17,18	3 400 475 010	3 174 200 624
13.2	Tilleggsavsetninger		191 117 945	186 117 945
13.3	Kursreguleringsfond	16	651 939 814	348 851 473
13.4	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	20	54 992 980	65 612 519
	Sum forsikringsforpliktelser - kontraktfastsatte forpliktelser		4 298 525 749	3 774 782 561
15.	Avsetninger for forpliktelser			
15.1	Pensjonsforpliktelser og lignende	28		2 086 718
	Sum avsetninger for forpliktelser			2 086 718
16.	Forpliktelser			
16.1	Finansielle derivater	8	339 420	
16.5	Andre forpliktelser	24	9 831 795	6 351 020
	Sum forpliktelser		10 171 215	6 351 020
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		4 705 547 465	4 125 522 569

Styret i Skien kommunale pensjonskasse:

Skien, 22. april 2020

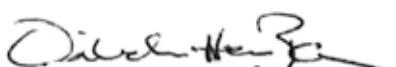
Tor Ragnar Sollid **Styreleder**

Kai Tore Kvålo **Nestleder**

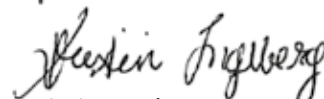
Jan Terje Olsen **Styremedlem**

Vibeke Hein Bæra **Styremedlem**

Bente Østby **Styremedlem**

Kristin Ingeberg **Styremedlem**

Jarle Peder Helgason **Adm.dir.**

Kontantstrømanalyse 2019

	Selskapsportefølje	Kundeportefølje	Samlet
Kontantstrøm fra driften:			
Premieinntekter		282 054 627	282 054 627
Renteinntekter/gevinster	5 835 495	61 455 391	67 290 886
Utbetalte pensjoner		(113 359 275)	(113 359 275)
Realisert gevinst og tap på investeringer	4 762 607	50 156 476	54 919 082
Andre driftskostnader	(1 321 064)	(13 832 472)	(15 153 536)
Endring fordringer og gjeld	(2 932 427)	(8 239 439)	(11 171 866)
A Kontantstrøm fra drift	6 344 610	258 235 308	264 579 918
Kontantstrøm fra kjøp/salg av verdipapirer og driftsmidler:			
Investeringseiendommer	(86 547)	(1 003 087)	(1 089 634)
Finansielle eiendeler som måles til ammortisert kost:			
Investering som holdes til forfall			
Utlån og fordringer	(7 520 184)	(87 159 092)	(94 679 276)
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi:			
Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	(15 766 312)	(182 731 888)	(198 498 200)
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	2 292 430	26 569 310	28 861 740
Finansielle derivater	14 600	174 195	188 795
Andre finansielle eiendeler		32 475 726	32 475 726
B Kontantstrøm fra investeringer	(20 979 466)	(210 671 748)	(232 740 849)
Kontantstrøm egenkapital mv.			
Premiefond brukt til premie			-44 400 000
Innbetalt egenkapital			10 000 000
C Kontantstrøm egenkapital			-34 400 000
Netto Likviditetsendring (A+B+C)			-2 560 931
Likviditetsbeholdning 01.01.			8 186 083
Likviditetsbeholdning 31.12.			5 625 152

Noter til årsregnskapet 2019

Note 1 Regnskapsprinsipper

Regnskapet er satt opp i henhold til forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak av 20.12.2011 gjeldende fra 01.01.2011 og balansepostene er vurdert i samsvar med forskriftens bestemmelser.

Bruk av estimat i utarbeidelsen av årsregnskapet

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysning om potensielle forpliktelse. Dette gjelder særlig avskrivninger på varige driftsmidler. Fremtidige hendelser kan medføre at estimater endrer seg. Estimater og de underliggende forutsetningene vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringene oppstår. Hvis endringene også gjelder fremtidige perioder fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder.

Utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter som måles til historisk kurs uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansetidspunktet.

Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden.

Prinsipper for inntektsføring

Inntekt regnskapsføres når det er sannsynlig at transaksjoner vil generere fremtidige økonomiske fordeler som vil tilflyte pensjonskassen og beløpets størrelse kan estimeres pålitelig. Leieinntekter fra investeringseiendommer (etter fradrag for totale kostnader knyttet til incentiver til leietakere) inntektsføres lineært over leieperioden. Renteinntekter inntektsføres basert på effektiv rente-metode etter hvert som de opptjenes. Utbytte inntektsføres når aksjonærenes rettighet til å motta utbytte er fastsatt av generalforsamlingen.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler unntatt investeringseiendommer, måles til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Når eiendeler selges eller avhendes, blir balanseført verdi fraregnet og eventuelt tap eller gevinst resultatføres. Avskrivning er beregnet ved bruk av lineær metode over følgende brukstid: Utstyr og inventar 5-10 år. Avskrivningsperiode og -metode vurderes årlig.

Investerings eiendom

Investerings eiendom består av eiendom (tomt og bygninger) som benyttes for å opptjene leieinntekter, for verdistigning på kapital eller begge deler. Investerings eiendommer regnskapsføres til virkelig verdi. Virkelig verdi tilsvarer antatte markedsverdier, uten fradrag for transaksjonsutgifter ved et eventuelt salg. Endringer i virkelig verdi resultatføres i den perioden det oppstår. Det foretas en årlig vurdering av virkelig verdi basert på en takst foretatt av en uavhengig takstmann/foretak som er kvalifisert og har ustrakt erfaring med området og typen eiendommer som verdsettes. Verdsettelsen er utarbeidet ved å neddiskontere summen av netto årlige leieinntekter med et avkastningskrav som reflekterer risiko i netto kontantstrømmer. Overføringer til, eller fra, kategorien investeringseiendommer gjennomføres kun som følge av endret bruk av eiendommen. Differansen som oppstår mellom balanseført verdi og virkelig verdi på tidspunktet for omklassifiseringen regnskapsføres direkte mot egenkapital ved gevinst. Ved senere avhending av eiendommen overføres gevinsten til opptjent egenkapital. Tap som oppstår ved en slik omklassifisering resultatføres umiddelbart.

Finansielle eiendeler

I overensstemmelse med IAS 39, Finansielle eiendeler: Inntektsføring og måling klassifiseres finansielle eiendeler innenfor virkeområdet til IAS 39 i følgende kategorier: virkelig verdi med verdiendringer over resultat, holde til forfall, utlån og fordringer, tilgjengelig for salg og andre forpliktelser.

Finansielle eiendeler som holdes i første rekke med formål om å selge eller kjøpe tilbake på kort sikt, finansielle eiendeler som inngår i en portefølje av identifiserte eiendeler som er styrt sammen og hvor det beviselig er spor av kortsiktig gevinstrealisering, eller derivater som ikke er utpekt som sikringseiendeler er klassifisert som holdt for handelsformål. Disse eiendeler inngår i eiendeler regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, sammen med finansielle eiendeler som kvalifiserer, for, og er utpekt som, kategorien finansielle eiendeler regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet.

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, er klassifisert som investeringer holdt til forfall, med unntak av de instrumentene som virksomheten utpeker som til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet eller tilgjengelig for salg, eller som møter kriteriene for å inngå i kategorien utlån og fordringer.

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer som ikke er notert i et aktivt marked er klassifisert som utlån og fordringer, med unntak av eiendeler som pensjonskassen har utpekt som til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet eller som tilgjengelig for salg.

Alle andre finansielle eiendeler er klassifisert som tilgjengelig for salg.

Investeringer holdt til forfall, lån og fordringer og andre forpliktelser regnskapsføres til amortisert kost. Finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg og holdt for handelsformål er regnskapsført til virkelig verdi, som observert i markedet på balansedagen, uten fradrag for kostnader knyttet til salg.

Inntekter og kostnader knyttet til finansielle eiendeler inneholder både realisert og urealiserte verdiendringer. Netto inntekter fra investeringer fordeles mellom kollektivporteføljen og selskapsporteføljen i forhold til porteføljefordeling. Økning/reduksjon i urealiserte kursgevinster på verdier knyttet til investeringer i kollektivporteføljen avsettes til / inntektsføres fra kursreguleringsfond. Kursreguleringsfondets balanseførte verdi tilsvarer urealisert gevinst på finansielle eiendeler tilknyttet kollektivporteføljen.

Pensjonskassen har utarbeidet en kapitalforvaltningsstrategi i samsvar med kravene i kapitalforvaltningsforskriften. Porteføljen av verdipapirer forvaltes i samsvar med denne strategien og rapportering skjer til virkelig verdi gjennom rapportering av verdijustert avkastning. Videre rapporteres jevnlig porteføljens utvikling målt mot bufferkapital. Internt skjer den løpende oppfølging av verdipapirplasseringer basert på utvikling i virkelig verdi og det er her et nært samarbeid mellom ledelsen og styret. I regnskapsføringen av finansielle eiendeler er det dermed lagt til grunn at vilkårene for anvendelse av virkelig verdi opsjonen er tilstede. Investeringene er i tråd med forskriften klassifisert i hovedgruppene holdt til forfall og holdt for omsetning.

Derivater som ikke er sikringseiendeler

Finansielle derivater som ikke er regnskapsført som sikringseiendeler vurderes til virkelig verdi. Endringer i virkelig verdi resultatføres løpende.

Et innebygd derivat separeres fra vertskontrakten og regnskapsføres som et derivat hvis og bare hvis alle følgende forutsetninger er oppfylt:

- > De økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen ved det innebygde derivatet ikke er nært relatert til de økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen til vertskontrakten.
- > Et separat instrument med de samme betingelser som det innebygde derivatet ville tilfredsstilt definisjonen av et derivat.
- > Det kombinerte instrumentet (hovedkontrakt og innebygd derivat) ikke blir målt til virkelig verdi med endringer i verdien innregnet i resultatet.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

For finansielle eiendeler som ikke er regnskapsført til virkelig verdi vurderes det om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi. Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall, har påløpt, reduseres eiendelens balanseførte verdi. Tapsbeløpet innregnes i resultatet.

Kursreguleringsfond

Merverdier i kollektivporteføljen tilsvarer avsetning til kursreguleringsfond, mens merverdier i selskapsporteføljen ikke skaper grunnlag for kursreguleringsfond. Ved negative kursreserver blir disse resultatført i begge porteføljer i samme forhold som det øvrige resultatet.

Forsikringsytelser og forsikringstilfeller

Forsikringsytelser kostnadsføres med forfalte beløp. Ved dødsfall avsettes fulle premiereserver for de eventuelle nye barne- og ektefellepensjoner. Ved uførehendelser avsettes det etter karenperiodens utløp fulle premiereserver for å dekke uførepensjon og premiefritak for alderspensjon, ektefelle- og barnepensjoner.

Forsikringstekniske avsetninger

De forsikringstekniske avsetningene består av premiereserve, premiefond, tilleggsavsetning, kursreguleringsfond og risikoutjevningfond. Fra 2008 inngår risikoutjevningfondet som en del av opptjent egenkapital. Premiereserven er en lineær reserve og utgjør kontantverdien av totale påløpte pensjonsforpliktelser. Premiereserven er beregnet med en grunnlagsrente på 2,41 %. Premiefondet kan benyttes til dekning av framtidig premie. Tilleggsavsetninger skal dekke fremtidig negativt finansresultat og visse typer endringer i det aktuarielle grunnlag.

Pensjonskasser skattlegges etter samme regelverk som gjensidige livforsikringsselskaper. Pensjonskassens finansieringsmodell innebærer at utsatt skattefordel ikke oppfyller kravet til balanseføring etter god regnskapsskikk.

Pensjonskassen ilegges 0,15 % formuesskatt av ligningsmessig netto formue.

Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter inkluderer kontanter i kasse og bankbeholdning. Kontantekvivalenter er kortsiktig likvide investeringer som omgående kan konverteres til kontanter med et kjent beløp, og med maksimal løpetid på 3 måneder.

I kontantstrømoppstillingen er kassakreditt fratrukket beholdningen av kontanter og kontantekvivalenter.

Inndeling av forvaltningskapitalen

Pensjonskassens forvaltningskapital er delt inn i en kollektivportefølje (kundeportefølje) og en selskapsportefølje. Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger som skal dekke de kontraktsfastsatte forpliktelser. Selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene. Pensjonskassen har valgt en samlet kapitalforvaltning, slik at fordeling til (resultat og balanseposter) kollektiv- og selskapsportefølje er gjennomført etter hvor stor del av aktiva den respektive portefølje "eier". Porteføljene forfaltes samlet.

Finansiell risiko

Pensjonskassens systemer for styring og kontroll er tilpasset de lovmessige krav for å sikre en forsvarlig kapitalforvaltning. Det gjennomføres risikoanalyser basert på Kredittilsynets stresstest for livforsikringsselskap og pensjonskasser hvor det tas hensyn til de ulike risikoelementer som markedsrisiko, likviditetsrisiko og kredittrisiko.

Note 2 Opplysninger om pensjonordningen

Pensjonsordningen er ytelsesbasert og pensjonskassens midler forvaltes i en felles portefølje. I tillegg til Skien kommune omfattes følgende foretak av pensjonskassen:

- > Skien kommunes folkevalgte
- > Rødmyr miljøsenter
- > Skien Fritidspark
- > Skien kirkelige fellesråd
- > Ibsenhuset AS
- > Krisesenteret
- > Skien kommunale Pensjonskasse
- > Kontorbygg A/S
- > Renovasjon i Grenland RIG
- > Bjorstaddalen Næring AS
- > Gulset og Skotfoss Sokn
- > Bjorstaddalen Husholdning AS

I tillegg til alderspensjon omfatter pensjonsytelsene; uførepensjon, ektefellepensjon og pensjon til barn som har mistet en eller begge foreldre. Ordningen med AFP fra 62 år til 65 år er ikke en del av tjenestepensjonsordningen, men administreres av pensjonskassen for arbeidsgiver.

Ved utgang 2019 fordeler medlemsbestanden seg som følger:

	2019	2018
Alderspensjoner	1629	1501
AFP/tidlig pensjon	160	149
Ektefellepensjon	228	222
Barnepensjon	21	20
Uførepensjon	833	778
Aktive	4159	4106
Fratrådt med rettighet	1683	1619
Fratrådt uten rettighet (personer med tjenestetid under 3 år)	6611	6286

Note 3 Premieinntekter m.v.

Gjennomsnittlig premiegrunnlag i 2019 var 1 425 851 700 mot 1 364 158 150 i 2018.

	% PGRL	2019	% PGRL	2018
Premie - Arbeidsgiver - Risikopremie (arb.giv.premie)	7,95 %	114 774 392	7,92 %	109 355 566
Premie - Arbeidsgiver - Risikopremie (reguleringspremie)	8,31 %	118 500 000	6,45 %	88 000 000
Premie - Arbeidsgiver - ikke forsikringsbare ytelser	1,21 %	17 200 000	0,80 %	10 871 000
Premie - Arbeidstaker - Medlemsinnskudd	2,00 %	28 517 034	2,00 %	27 283 163
Premie - Arbeidstaker - Rentegarantipremie	0,22 %	3 119 200	0,22 %	2 952 300
Sum premieinntekter	19,69 %	282 110 627	17,38 %	238 462 029

Note 4 Forsikringsytelser

Forsikringsytelser omfatter direkte utbetalte pensjoner og refusjonspensjoner ihht overføringsavtalen.

	2019	2018
Alderspensjon	112 747 916	105 397 500
Uførepensjon	31 467 077	29 913 692
Etterlattepensjon	9 415 143	9 464 613
Barnpensjon	479 796	486 854
Sum utbetalte pensjoner	154 109 932	145 262 659
Mottatte refusjoner	-40 750 657	-40 746 717
Netto pensjonsutbetalinger	113 359 275	104 515 942

Note 5 Eiendomsobligasjoner

	Verdi	Påløpt rente
Pareto Eiendoms kreditt	45 357 517	86 788
Pareto Obligasjonsfelleskap eiendom	76 152 143	150 875
Sum eiendomsobligasjoner	121 271 996	237 663

Andelene føres i regnskapet som amortisert kost.

Note 6 Oversikt over aksjer, aksjefond og grunnfondsbevis tilgjengelig for salg

	Antall	Kostpris	Virkelig verdi 31.12.19	Urealiserte gev./tap
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	227 222	229 842 085	277 142 392	47 300 308
Aberdeen Eiendomsfond Norge	636 091	120 000 000	124 368 587	4 368 587
Landmannsgården AS	7 465	6 151 452	5 290 372	-861 080
Kjørbekk Eiendom AS	2 165 653	2 245 227	4 717 122	2 471 895
Sum aksjer:		358 238 764	411 518 473	53 279 710
Andel Selskapsportefølje		28 454 183	32 686 083	4 231 900
Andel Kollektivportefølje		329 784 581	378 832 391	49 047 810
Sum aksjer:		358 238 764	411 518 474	53 279 710

Note 7 Oversikt over aksjer, aksjefond og grunnfondsbevis som holdes for omsetning

Navn	Antall	Kostpris	Virkelig verdi	Urealiserte gev./tap
Aker BP ASA	3 600	1 678 895	1 956 600	277 705
Aker Solutions ASA	24 687	2 197 513	7 109 856	4 912 343
Arcus ASA	37 700	1 621 100	1 376 050	-245 050
Atea ASA	24 187	1 291 598	3 110 448	1 818 850
Austevoll Seafood ASA	24 200	596 779	2 179 210	1 582 431
Bakkafrost P/F	2 300	1 150 000	1 495 000	345 000
DnB ASA	118 423	14 333 736	19 421 372	5 087 636

Navn	Antall	Kostpris	Virkelig verdi	Urealiserte gev./tap
Entra ASA	54 080	3 898 896	7 841 600	3 942 704
Equinor ASA	93 459	15 200 702	16 402 055	1 201 352
Gjensidige Forsikring ASA	35 371	3 990 066	6 517 107	2 527 041
Kongsberg Gruppen ASA	63 170	7 024 123	8 717 460	1 693 337
Lerøy Seafood Group ASA	104 500	2 984 952	6 092 350	3 107 398
Mowi ASA	43 570	2 707 486	9 942 674	7 235 188
Nordic Semicond.	76 600	3 236 712	4 266 620	1 029 908
Norsk Hydro ASA	336 400	16 222 739	10 980 096	-5 242 643
North Atlantic Drilling LTD	33 800	1 925 220	697 970	-1 227 250
Northern Rig	5 900	289 681	287 920	-1 761
Norwegian Air Shu	82 388	7 124 941	3 110 147	-4 014 794
Orkla ASA	73 600	5 697 888	6 547 456	849 568
Scatec Solar ASA	11 500	1 296 592	1 427 150	130 558
SpareBank 1 SMN	72 058	3 499 048	7 220 212	3 721 163
SpareBank 1 SR	81 686	4 143 967	8 168 600	4 024 633
SpareBank 1 Østl.	37 079	2 943 466	3 429 808	486 341
Storebrand Ord.	242 700	16 664 104	16 751 154	87 050
Subsea 7 S.A. (NO)	78 134	7 035 182	8 200 163	1 164 982
Telenor ASA	95 886	12 937 990	15 097 251	2 159 261
TGS Nopec Geoph.	28 200	5 549 148	7 532 220	1 983 072
Tomra Systems ASA	34 000	3 101 459	9 465 600	6 364 141
Treasure ASA	115 983	2 204 882	1 583 168	-621 714
Veidekke ASA	65 200	4 822 495	7 791 400	2 968 905
Walls Wilh Log	136 630	3 081 680	2 981 267	-100 414
Yara International ASA (NO)	21 022	6 623 107	7 677 234	1 054 128
Sum aksjer		167 076 148	215 377 217	48 301 069
Alfred Berg Gambak C	6 641,27	153 818 760	232 959 734	79 140 974
KLP AksjeNorge Indeks	48 044,79	133 465 990	138 299 975	4 833 985
Sum aksjefond norske		287 284 750	371 259 709	79 140 974
BG Worldwide Global Alpha Choice Fund	1 108 228,34	139 846 416	347 619 313	207 722 897
Nordea Stabile Aksjer Global	99 737,83	208 157 105	295 930 119	87 773 014
Ardevora Global Long-only Equity Fund	106 888 293,72	110 344 545	145 236 153	34 891 608
KLP AksjeGlobal Indeks II	40 780,62	97 501 121	112 712 878	15 211 757
Quoniam Global Equities MinRisk All Countries	146 005,67	147 036 998	190 036 595	42 999 597
Sum aksjefond utland		702 886 185	1 091 535 059	393 482 859
Sum aksjefond		990 170 936	1 462 794 768	472 623 833
Sum aksjer og aksjefond holdt for omsetning:		1 157 247 083	1 678 171 985	520 924 901
Andel Selskapsportefølje		91 917 803	133 293 818	41 376 015
Andel Kollektivportefølje		1 065 329 280	1 544 878 167	479 548 886
Sum aksjer og aksjefond:		1 157 247 083	1 678 171 985	520 924 901

Porteføljens risikoprofil er forsøkt redusert ved diversifisering, fondene har forskjellig forvaltningsstrategi og porteføljen er godt spredt. Pensjonskassens mål er å diversifisere bort bedriftsspesifikk risiko, slik at man kun er utsatt for markedsrisiko. Det er i hovedsak børsnoterte papirer i porteføljen. Porteføljen med norske aksjer (diskresjonær portefølje) forvaltes av Danske Capital AS og i fond av Alfred Berg, og KLP. Utenlandske aksjefond forvaltes av KLP fondsforvaltning, Baillie Gifford & co, Nordea Asset Management, Ardevora og av Quoniam.

Note 8 Derivater som holdes for omsetning

Type	Balanseført verdi	Urealisert verdi	Påløpte renter
Renteswapper	-339 420	-1 043 970	704 550
Andel Selskapsportefølje	-26 959	-82 920	55 961
Andel Kollektivportefølje	-312 461	-961 050	648 589
	-339 420	-1 043 970	704 550

I SKP sin kapitalforvaltning benyttes derivater i begrenset grad, og bruken er kun knyttet til obligasjonsporteføljen i sikringsøyemed, innenfor gitte rammer. Renteswapper er linjære produkter som benyttes for å regulere rentefølsomheten i renteporteføljene. Bruken av derivater på denne måten risikobegrenses av det durasjonsmålet som er avtalefestet for hele renteporteføljen.

Note 9 Oversikt over obligasjoner og andre verdipapirer til fast avkastning som holdes for omsetning

	Kostpris	Urealisert verdi	Virkelig verdi
Sum obligasjoner og sertifikater norske:	1 224 747 194	24 805 123	1 249 552 317
Sum påløpt rente norske		4 625 638	4 625 638
Sum obligasjonsfond utenlandske	1 000 184 164	105 798 637	1 105 982 801
Sum påløpt rente utenlandske		16 356	16 356
	2 224 931 358	135 245 754	2 360 177 111
Andel Selskapsportefølje	176 721 813	10 742 298	187 464 110
Andel Kollektivportefølje	2 048 209 545	124 503 456	2 172 713 001
Sum obligasjoner:	2 224 931 358	135 245 754	2 360 177 111

Det er i hovedsak børsnoterte papirer i porteføljen. Risikoprofilen er forsøkt redusert ved å få til en veldiverifisert portefølje slik at man kun er utsatt for markedsrisiko.

Den norske obligasjonsporteføljen består av et fond, Alfred Berg Nordic Investment Grade, som ga en avkastning på 4 %. Resten av den norske porteføljen forvaltes med en obligasjonsportefølje hos både Storebrand og DnB Asset Management. Porteføljen hos Storebrand Asset Management har en rentedurasjon på 3,29 % og en avkastning i 2019 på 2,51 %. Porteføljen hos DnB Asset Management har en rentedurasjon på 2,71 % og en avkastning i 2019 på 2,67 %..

Investeringen i utenlandske obligasjoner er gjort i følgende fond:

- > Mercer short Duration Global fund 1 - Quoniam
- > Mercer short Duration Global fund 2 - Pimco
- > Payden Global Bond Fund
- > Storebrand Global Obligasjon Hdg

Note 10 Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi

Verdier i NOK	Balanseført verdi per 31.12.2019	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
		Børsnoterte priser	Observerbar input	Ikke-observerbar input
Fin. eiend. til virkelig verdi over resultatet				
Obligasjoner og andre verdipapirer	2 355 535 118		2 355 535 118	
Aksjer og andeler	2 117 721 386	215 377 217	1 462 793 698	439 550 471
Derivater	-309 177		-309 177	
Andre finansielle eiendeler, utlån og fordringer	225 950 396		104 440 736	121 509 660
Totalt	4 698 897 723	215 377 217	3 922 460 375	561 060 131
Selskapsportefølje	373 223 974			
Kollektivportefølje	4 325 673 749			
	4 698 897 723			

Finansielle instrumenter og eiendommer til virkelig verdi – Nivå 3

NOK mill.	Aksjer	Andeler	Sum
Balanse 1.1.19	34 299 372	358 112 825	392 412 197
Netto gevinster/tap	1 950 441	1 090 553	3 040 994
Tilgang	1 988 122	163 618 818	165 606 940
Avgang			
Overf.fra/til ikke observerbare til/fra observerbare			
Omregningsdifferanse utenlandsk valuta			
Annet			
Balanse 31.12.19	38 237 935	522 822 196	561 060 131

Note 11 Finansiell risiko

Finansiell risiko

SKP har valgt en forvaltningsstrategi med forholdsvis moderat risiko. Med risiko menes i denne sammenheng sannsynligheten for svingninger i våre aktivas verdi. For å sikre en høyest mulig avkastning i forhold til det valgte risikonivå, har pensjonskassen bygget opp en forvaltningsportefølje som består av obligasjoner, aksjer, eiendom, utlån mot pant i fast eiendom og bankinnskudd.

De ulike aktiva er i varierende grad utsatt for finansiell risiko. Kredittrisiko, renterisiko, valutarisiko og likviditetsrisiko er de fire hovedformene for finansiell risiko disse plasseringene er utsatt for. Pensjonskassens styre har løpende vurdering av disse risikoer og fastsetter retningslinjer for hvordan det skal håndteres.

Kredittrisiko

Med kredittrisiko menes at en utsteder av et verdipapir eller en lånekunde ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser.

For å holde kredittrisikoen innenfor akseptable rammer, har styret forhåndsgodkjent forvalternes kredittvurderingssystem og rammer for maksimale engasjementer. SKP benytter i sin kapitalforvaltning derivater i begrenset grad og bruken er kun knyttet til obligasjonsporteføljen i sikringsøyemed, innenfor gitte rammer.

Renterisiko

Renterisiko er risiko for verdiendring av rentebærende instrumenter, som obligasjoner og pengemarkedsplasseringer, som følge av endringer i det generelle rentemarkedet.

Pensjonskassens forvaltere anvender renterelaterte derivater, som for eksempel renteswapper, for å styre markedsrisikoen knyttet til obligasjonsporteføljen. Bruk av derivater skal ikke øke den totale eksponeringen i de underliggende aktiva og derivater brukt på denne måten risikobegrenses av det durasjonsmålet som er avtafestet for hele renteporteføljen.

Valutarisiko

Valutarisiko er verdiendringer som følge av svingninger i valutakursene. SKP har i hovedsak valutasikret sine utenlandsplasseringer.

Likviditetsrisiko

SKP skal til enhver tid holde likviditetsreserve som tilsvarer to måneders pensjonsutbetaling. Pensjonskassen kan på kort tid omgjøre noe av sine investeringer til likvider i og med plasseringer i omløpsmidler som er realiserbare på kort sikt.

Ansvarlig kapital og solvenskapital er utarbeidet etter krav fra Finanstilsynet.

Forenklet solvenskapitalkrav	MNOK 31.12.2019	MNOK 31.12.2018
Renterisiko passiva		
Renterisiko aktiva	122	61
Aksjerisiko	628	428
Eiendomsrisiko	111	92
Valutarisiko	23	18
Kredittrisiko	156	146
Korrelasjonsgevinst -markedsrisiko	-187	-121
Forsikringsrisiko	221	188
Motpartrisiko	25	10
Operasjonell risiko	18	16
Diversifiseringseffekt	-158	-124
Justering tapsabs. utsatt skatt	-144	
Samlet solvenskapitalkrav pr .	815	715

Følgende parametre er benyttet i stresstesten:

- > **Aksjer:** 39 % norske og globale aksjer (børsnoterte aksjer i land som er med i EØS og land innenfor OECD området), andre 49 %. Satser varier med +/- 10%
- > **Rente:** Differensiert stress opp/ned for ulike deler av rentekurven. Passiva siden stresses også.
- > **Eiendom:** 25%
- > **Valutarisiko:** 25%
- > **Alternative investeringer:** 49%
- > **Spread og motparts risiko:** Avhenger av rente og durasjon. For spreadrisiko AA benyttes 1,1%.
- > **Forsikringsrisiko:** Økt reservekrav ved 15 % redusert dødelighet og 25 % økt uførhet. (25 % første året)
- > **Diverifisering:** Diverifisering av risikofaktorer, det vil si at en antar at tapshendelser ikke inntreffer samtidig.

Bufferkapitalsituasjon	MNOK 31.12.2019	MNOK 31.12.2018
Innskutt EK	181	171
Risikoutjevningfond	33	32
Annen EK	183	140
Tilleggsavsetninger	191	155
Kursreguleringsfond	652	349
Justering avsetninger ved overgang til markedsverdier	151	117
Merverdi på hold til forfall porteføljen		
Risikoreduserende effekt i beste estimat for død og uførhet	22	22
Ansvarlig kapital	1 413	1 017
Samlet Solvenskapitlakrav		
Dekning i MNOK	815	715
Solvenskapitaldekning i %	598	302
Bufferkapitalutnyttelse	173 %	142 %
Solvensmargin	31.12.2019	31.12.2018
Selskapskapital	181	171
Annen opptjent egenkapital	183	140
Selskapsporteføljens andel kursreserve	-52	-23
Netto ansvarlig kapital	312	288
50 % av risikoutjevningfond	16	16
50 % av tilleggsavsetning	96	93
	112	109
Sum solvensmargin kapital	424	396
Minstekrav til solvensmargin	145	135
Dekningsgrad på solvensmargin kapitalen	293 %	295 %

Note 12 Lønnskostnad, ytelser og lån til ledende ansatte mv.

Lønnskostnader består av følgende poster:

	2019	2018
Lønninger	4 671 311	3 908 205
Arbeidsgiveravgift og finansskatt	1 157 741	731 848
Refundert sykepenge mv.	-134 161	-10 364
Div honorarer	33 368	22 781
Pensjonskostnader	-1 597 564	1 229 794
Honorar styremedlemmer	688 312	673 194
Andre kostnader vedr. ansatte	126 085	77 739
Sum	4 945 092	6 633 197
Gjennomsnittlige antall ansatte	6	5

Ytelser til ledende ansatte	2019	2018
Daglig leder konstituert 1.1-30.4	557 339	1 005 689
Daglig leder 1.5.-31.12	746 900	
I tillegg har daglig leder pensjonordning basert på foretakets ordinære ordning.		
Styret totalt:	688 312	673 194
<i>Herav:</i>		
Tor Ragnar Sollid Styrets Leder	138 412	134 120
Kai Tore Kvålo Nestleder	98 872	95 804
Jan Terje Olsen Styremedlem	88 976	86 220
Kristin Ingeberg Styremedlem	88 976	91 824
Vibeke Hein Bæra Styremedlem	88 976	86 220
Bente Østby Styremedlem	88 976	93 704
Ingjerd Beate Martinsen Varamedlem	1 453	
Emilie Clarice Schaffer Varamedlem	1 453	
Anders Aasen Varamedlem	4 404	2 858
Per Bjørn Sandøy Varamedlem	4 359	4 359
Ida Kaspara N Oterholt Varamedlem	1 453	
Erik Kvam Varamedlem	2 906	1 453
Einfrid Halvorsen Observatør	39 548	38 316
Dag Sagafos Observatør	39 548	38 316

Det er ikke ytt lån til ledende ansatte pr. 31.12.2019.

Revisjonshonorar er kostnadsført som følger: Pliktmessig revisjonshonorar kr.238 750,-, samt annen revisjonsrelatert bistand kr. 100 000-. Tallene inkluderer merverdiavgift.

Spesifikasjon administrasjon og forvaltningskostnader:	2019	2018
Handelsomkostninger og porteføljeforvaltning	1 727 898	2 485 377
Personalkostnader inkl styrehonorar	4 601 923	6 633 197
Kostnader lokale	663 373	639 718
Lisenser og programvare	1 047 951	946 604
Andre kontorkostnader	277 713	284 735
Honorarer	6 016 897	3 631 940
Tilsynsavgift og kontingenter	255 277	219 857
Andre kostnader	257 623	196 930
	14 848 654	15 038 357
Andel Selskapsportefølje	1 313 462	1 384 859
Andel Kollektivportefølje	13 535 192	13 653 499
	14 848 654	15 038 357

Note 13 Andre aktiverte driftsmidler

	Lisens og programvare	Arkiv	Inventar mv.	Inv. i lokaler
Anskaffelseskost 1.1.2019	88 625	229 177	109 756	120 155
Tilgang i året			228 065	
Anskaffelseskost 31.12.2019	88 625	229 177	337 821	120 155
Akkumulert avskrivning 31.12.2019		229 177	117 358	120 155
Balanseført verdi 31.12.2019	88 625		220 463	
Årets avskrivninger			7 602	

Note 14 Investeringseiendommer

Pensjonskassen eier 50 % av Schweigaardsgate 11 i Skien kommune gjennom et sameie med AS Kontorbygg. Følgende tall er regnskapsført vedrørende investeringen:

	31.12.2019	31.12.2018
Anskaffelseskost 01.01.	25 219 990	25 219 990
Akkumulerte avskrivninger 01.01.		
Netto endringer i virkelig verdi 01.01.	1 060 010	184 010
Tilgang og avgang i året	861 569	
Netto endringer i virkelig verdi i år	890 431	876 000
Utgående balanse 31.12.	28 032 000	26 280 000
Andel Selskapsportefølje	2 226 525	2 032 264
Andel Kollektivportefølje	28 805 475	24 247 736
Sum	28 032 000	26 280 000

Investeringseiendommen består av eiendom (tomt og bygninger) som benyttes for å opptjene leieinntekter og for verdistigning på kapital. Investeringseiendommen regnskapsføres til virkelig verdi.

Investeringseiendommen er vurdert til virkelig verdi basert på en årlig verdsettelse av markedsverdi foretatt av Q4 Næringsmegling AS. Eienomsmedler som har verdsatt har lang erfaring i å verdsette denne typen investeringseiendommer og har utstrakt erfaring med området der eiendommen er lokalisert.

Det foreligger ingen restriksjoner på når investeringseiendommen kan realiseres, eller hvordan inntekter og kontantstrømmen til avhending kan benyttes.

Det foreligger ingen vesentlige kontraktsforpliktelser til å kjøpe, konstruere eller utvikle investeringseiendommer.

	2019	2018
Årets leieinntekter ved utleie av eiendom	2 278 450	2 237 498
Direkte kostnader knyttet til investeringseiendom	834 319	1 266 933
Netto resultat	1 444 131	970 565
Andel Selskapsportefølje	125 236	89 378
Andel Kollektivportefølje	1 318 895	881 187
Sum	1 444 131	970 565

Fastsettelse av byggets verdi baserer seg på antatt markedsverdi. Det er foretatt verdivurdering av Q4 Næringsmegling AS v/Ola Larsen i januar 2020. I verdifastsettelsen er det hensyntatt leieinntekter og leiekontraktenes lengde. Antatt markedsverdi på eiendommen er vurdert til å være NOK 64 mill.kr.

Note 15 Transaksjoner med nærstående

Alle transaksjoner med nærstående parter er gjort opp til markedsmessige vilkår. Alt mellomværende med nærstående gjøres opp fortløpende.

Resultatposter	2019	2018
Skien Kommune, kjøp av administrative tjenester	539 302	491 354
Kontorbygg AS, kjøp administrative tjenester	167 500	167 500
Kontorbygg AS, Leie av kontorlokaler	663 373	639 718
Kontorbygg AS, Renteinntekter	85 258	137 507
Balanseposter	2019	2018
Netto andre fordringer/gjeld på Kontorbygg AS	-917 438	-395 835
Lån til Kontorbygg AS	2 906 206	4 031 190

Note 16 Urealiserte gevinster/tap og kursreguleringsfond

Finansielle omløpsmidler	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Kursreserve ub pr. 31.12.2019	Kursreserve ib pr. 1.1.2019
Aksjer og eiendomsfond - Tilgjengelig for salg	358 238 764	411 518 474	53 279 710	52 189 157
Aksjer, aksjefond og grunnfondsbevis	1 157 247 190	1 678 170 913	520 923 722	272 376 995
Obligasjoner/sertifikater	2 224 931 358	2 355 535 118	130 603 760	47 489 554
Derivater		(1 043 970)	(1 043 970)	(123 482)
	3 740 417 312	4 444 180 534	703 763 222	371 934 224
Kursreguleringsfond			651 939 814	348 851 473
Selskapsporteføljens andel av kursreserve			51 823 408	23 082 751

Note 17 Forsikringsmessig dekning

Grunnlagsrente er 3% for opptjening før 31.12.2011 og 2,0% for ny opptjening etter 1. januar 2012.

Grunnlagsrente for ny opptjening etter 1.1.2015 er redusert fra 2,5 % til 2,0 %. Gjennomsnittelig grunnlagsrente pr. 31.12.2019 er 2,425 %.

Beskrivelse	Antall 2018	Antall 2019	Reserve 31.12.2018	Reserve 31.12.2019
Aktive	4 106	4 159	1 208 317 269	1 280 970 892
Fratrådt med rettighet	1 619	1 683	262 422 651	275 767 204
Fratrådt uten rettighet	6 286	6 611	27 190 054	29 484 376
Sum aktive og oppsatte	12 011	12 453	1 497 929 974	1 586 222 472
Alderspensjonister	1 501	1 629	821 379 311	900 600 612
AFP og tidligpensjonister	149	160	115 453 194	137 014 882
Ektefellepensjonister	222	228	95 197 916	98 707 498
Barnepensjonister	20	21	1 424 230	1 068 252
Uførepensjonister	778	833	520 041 159	553 082 990
Sum pensjonister	2 670	2 871	1 553 495 810	1 690 474 234
Totalt	14 681	15 324	3 051 425 784	3 276 696 706
Administrasjonsreserve			67 774 840	72 778 304
IBNR-avsetning			55 000 000	51 000 000
Sum Premiereserve			3 174 200 624	3 400 475 010
Samlet pensjonsgrunnlag for aktive medlemmer			1 362 429 628	1 440 078 508
Gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag for aktive medlemmer			332 000	346 000
Gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag for 100% aktive medlemmer			467 000	488 000

Pensjonskassen har en katastrofeassuranskontrakt med Q2 Broking ApS. Egenandelen er kr. 2.000.000,-.

Det forsikringstekniske beregningsgrunnlagets forutsetninger om dødelighet/levetid er følger tariffen K2013, fastsatt bestemt av Finanstilsynet og uføretariff KFSU2015, en erfaringstariff beregnet av KLP.

Pensjonskassens beregningsgrunnlag er i samsvar med forsikringslovgivningens generelle krav og vurderes som tilstrekkelig ut fra risikoerfaringene i kommunal sektor totalt sett.

Note 18 Opplysninger om virkning av endring i forutsetninger

Virkningen av endringer i forutsetninger for forsikringsteknisk beregningsgrunnlag som er brukt ved måling av forsikringsforpliktelse som har vesentlig innvirkning på finansregnskapet er:

Ved en permanent 20 prosent økning av uførehyppighet vil effekten på premiereserven være en økning på 0,4 %, som utgjør 13,5 millioner kroner.

Ved en permanent 10 prosent reduksjon i dødelighet vil effekten på premiereserven være en økning på 2,18 %, som utgjør 74 millioner kroner.

Note 19 Egenkapital

	Innskutt kapital	Risiko- utjevningssfond	Annen opptjent kapital	SUM
Sum egenkapital pr. 01.01.2018	161 000 000	23 316 975	141 009 031	325 326 006
Innskutt egenkapitalen	10 000 000			10 000 000
Disponert fra risikoutjevningssfond		8 391 402		8 391 402
Resultat disponert til annen opptjent egenkapital			-1 415 138	-1 415 138
Sum egenkapital pr. 31.12.2018	171 000 000	31 708 377	139 593 893	342 302 270
Sum egenkapital pr. 01.01.2019	171 000 000	31 708 377	139 593 893	342 302 270
Innskutt egenkapital	10 000 000			10 000 000
Disponert til risikoutjevningssfond				
Resultat disponert til annen opptjent egenkapital			44 548 231	44 548 231
Sum egenkapital pr. 31.12.2019	181 000 000	31 708 377	184 142 124	396 850 502

Note 20 Premiefondet

	2019	2018	2017	2016
Premiefond pr. 1.1.	65 612 519	56 393 737	31 054 049	37 781 928
Tilført rente	1 853 425	1 879 765	569 414	712 676
Premiefond brukt til betaling av premie	-44 400 000	-38 400 000	-15 500 000	-21 600 000
Avregning for mye innkrevet reg premie		15 015 200	8 267 600	87 100
Avregning for mye innkrevet ikke forsikringsbare ytelser	4 348 523	9 723 817	5 118 844	4 907 905
Overført premiefond andre pensjonskasser				-835 559
Avkastningsresultat tilført premiefondet	23 765 094	11 000 000	20 613 255	
Risikoresultat tilført premiefondet	3 813 419	10 000 000	6 270 575	10 000 000
Sum premiefond	54 992 980	65 612 519	56 393 737	31 054 049
Årets premie	282 110 627	238 462 029	213 016 268	227 539 448
Premiefondet i % av årlig premie	19,49 %	27,51 %	26,47 %	13,65 %

Note 21 Realiserte gevinster og tap

Postene utgjør realiserte kursgevinster og tap vedrørende salg av aksjer, obligasjoner og derivater.

Note 22 Kapitalavkastning

	2019	2018	2017	2016	2015
Bokført kapitalavkastning kollektivporteføljen	3,29 %	3,76 %	2,98 %	3,64 %	4,13 %
Verdijustert kapitalavkastning kollektivporteføljen	10,90 %	-0,86 %	8,62 %	5,64 %	3,14 %
Avkastning selskapsporteføljen	11,42 %	-1,23 %	10,39 %	4,88 %	3,06 %

Porteføljene er felles forvaltet.

Note 23 Påntelån og andre utlån

	2019	2018	2017	2016
Lån til medlemmer	1 925 585	2 752 684	4 874 364	5 891 973
Andre utlån	3 378 568	4 031 190	6 627 274	8 784 436
Påløpte renteinntekter	16 093	18 393	26 702	35 699
Totalt	5 320 246	6 802 267	11 528 339	14 714 124
Spesifiserte tapsavsetninger				
Uspesifiserte tapsavsetninger				
Andel Selskapsportefølje	422 576	526 027	1 084 718	1 338 602
Andel Kollektivportefølje	4 897 669	6 276 239	13 627 390	16 407 136
Sum utlån:	5 320 246	6 802 266	14 712 108	17 745 738

Note 24 Annen kortsiktig gjeld

Andre forpliktelser gjelder for en stor del skyldig skattetrekk, arbeidsgiveravgift og feriepenger.

Note 25 Andre fordringer

Fordringer gjelder i hovedsak premiefordringer, med oppgjør over årsskiftet.

Note 26 Resultatanalyse/resultatfordeling

	2019	2018	2017	2016
Avkastningsresultat	333 694 695	-113 514 265	222 517 514	107 373 857
Til/fra kursreguleringsfond	303 088 341	-156 961 266	200 542 275	72 241 157
Bokført avkastningsresultat	30 606 354	43 447 001	21 975 239	35 132 700
Risikoresultat	3 813 419	17 514 685	12 570 575	17 503 869
Administrasjonsresultat	2 247 903	832 338	2 137 217	2 042 795
Resultat til fordeling	36 667 676	61 794 024	36 683 031	54 679 364
Til tilleggsavsetninger	5 000 000	30 690 393		35 132 700
Til/fra risikoutjevningfond	1 078 085	8 391 402	7 661 984	7 325 110
Til premiefond	28 341 688	21 879 890	26 883 830	10 000 000
Til egenkapital (administrasjonsresultat)	2 247 903	832 338	2 317 217	2 221 554
Sum disponert	36 667 676	61 794 023	36 863 031	54 679 364
Spesifikasjon av administrasjonsresultat	2019	2018	2017	2016
Samlet premie til administrasjon	16 080 375	14 485 836	13 567 271	13 023 113
Faktiske omkostninger	13 832 472	13 653 498	11 430 054	10 980 318
Administrasjonsresultat	2 247 903	832 338	2 137 217	2 042 795
Totalresultat overført egenkapital	2019	2018	2017	2016
Administrasjonsresultat	2 247 903	832 338	2 137 217	2 042 795
Rentegarantipremie	3 119 200	2 952 300	2 799 220	2 638 600
Resultat ikke teknisk regnskap	38 121 029	-5 056 916	27 556 001	11 601 081
Skattekostnad	-17 839	-142 860	-93 108	2 321 735
Til/Fra risikoutjevningfond	1 078 085	8 391 402	7 661 984	7 325 110
Totalresultat post 20	44 548 378	6 976 264	40 061 314	25 929 321

Note 27 Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt

	2019	2018
Resultat før skattekostnader	44 566 070	7 118 124
+/- Overgang nye skatteregler (red.fremførbart underskudd 01.01.18)		
+/- Permanente forskjeller	-31 741 690	12 705 683
+/- Endring i midlertidige forskjeller	-2 345 838	626 536
+/- endring i RUF		
+/- Bruk (-) / tilførsel fremførbart underskudd før overgangsregel		-20 450 343
Overgang nye skatteregler 2018		500 140 442
Bruk fremførbart underskudd	-10 478 542	-500 140 442
= Grunnlag for årets skattekostnad		

Grunnlag for utsatt skatt / skattefordel	2019	2018
Forskjeller knyttet til anleggsmidler	16 363	-27 061
Pensjon over/under finansiering egen ordning	215 699	-2 086 715
Fremførbart underskudd	-32 038 214	-42 748 818
= Grunnlag for årets utsatte skatt	-32 038 214	-44 862 594

Beregnet utsatt skatt / skattefordel (-)	-8 009 554	-11 215 649
---	-------------------	--------------------

Det foreligger usikkerhet om pensjonskassen kommer i skatteposisjon i overskuelig fremtid. På bakgrunn av dette er utsatt skattefordel ikke oppført som eiendel i balansen.

Ligningsmessig formue:	2019	2018
Ligningsverdi av eiendeler*)	4 619 814 590	4 045 426 843
- skattemessig gjeld	-4 516 008 449	-3 985 413 031
Ligningsmessig netto formue	103 806 141	60 013 812
Formuesskatt	311 418	90 021

*) Formue er foreløpige tall. Endelig formue vil foreligge før selskapets skattemelding blir levert.

Note 28 Pensjonsforpliktelse egne ansatte

Pensjonsansvaret dekkes av pensjonskassen. Ordningen er en ytelsesbasert pensjonsordning som tilfredstiller kravene til obligatorisk tjenstepensjon (otp). Selskapet har AFP-ordning. Ytelser til ansatte er beregnet etter etter IAS 19.

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER	2019	2018
Diskonteringsrente	2,30 %	2,60 %
Lønnsvekst	2,25 %	2,75 %
G-regulering	2,00%	2,50 %
Pensjonsregulering	1,24 %	1,73 %
Forventet avkastning	2,30 %	2,60 %
Agasats	14,10 %	14,10 %

PENSJONSKOSTNADER INKL. AGA	2019	2018
Nåverdi av årets opptjening	561 147	564 615
Administrasjonskostnad	43 822	32 870
Netto pensjonskostnad inkl. adm.kost	604 969	597 485
Aga netto pensjonskostnad inkl. adm.kost	85 301	84 245
Resultatført planendring	-858 172	
Resultatført pensjonskostnad inkl. aga og adm.	-167 902	681 730

PENSJONSFORPLIKTELSE	31.12.2019	31.12.2018
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	11 136 294	10 833 269
Pensjonsmidler	11 325 338	9 756 542
Netto forpliktelse før aga	-189 044	1 076 727
Arbeidsgiveravgift	-26 655	151 819
Planendring inkl. aga		858 172
Balanseført netto forpliktelse inkl. aga	-215 699	2 086 718

MEDLEMSSTATUS	01.01.2019	01.01.2018
Antall aktive	6	5
Antall oppsatte	3	1
Antall pensjoner	2	1
Gj.snittelig pensjonsgrunnlag, aktive	827 067	725 505
Gj.snittelig alder, aktive	55,52	54,56
Gj.snittelig tjenestetid, aktive	13,59	15,17
Forventet gjenstående tj.tid, aktive	8,27	8,61

KLP Forsikringservice AS

Skien kommunale pensjonskasse
Att: Jarle Peder Helgason
jarlepeder.helgason@skienpensjon.no

Oslo 10. mars 2020

Aktuarerklæring

Skien kommunale pensjonskasse - 2019

Under henvisning til det fremlagte regnskapet for 2019 bekreftes det at de forsikringstekniske avsetninger er foretatt i samsvar med gjeldende beregningsgrunnlag som spesifisert i forsikringsvirksomhetsloven § 3-9 Premiereserve knyttet til kontraktfastsatte forpliktelse.

For dødelighet og sivilstandselementer er benyttet det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget K2013 fastsatt av Finanstilsynet med utgangspunkt i en utredning fra Finans Norge.

For uførhet er det benyttet et eget grunnlag, KFSU2015, basert på uføreerfaringene i årene 2011-2013 i pensjonskasser med KLP Forsikringservice som aktuar.

Pristariffene er meldt Finanstilsynet som angitt i forsikringsvirksomhetsloven § 3-7 Meldeplikt og tilsyn med pristariffer.

Med vennlig hilsen
For KLP Forsikringservice AS

Linda E. Johansen
Ansvarshavende aktuar KLP FS

KLP Forsikringservice AS
Et selskap i KLP-konsernet AS
Orgnr.: 967 608 676
Foretaksregisteret

KLP Forsikringservice AS
Dronning Eufemias gate 30
Pb. 400 Sentrum,
0103 Oslo

Kontaktinformasjon
amfinn.oosundsvaag@klp.no
linda.elisabeth.johansen@klp.no
erik.falk@klp.no

Uavhengig revisors beretning

Til styret i Skien Kommunale Pensjonskasse

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til Skien Kommunale Pensjonskasse.

<p>Årsregnskapet består av:</p> <ul style="list-style-type: none">• Balanse per 31. desember 2019• Resultatregnskap for 2019• Kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2019• Noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.	<p>Etter vår mening:</p> <p>Er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av pensjonskassens finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.</p>
---	--

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av pensjonskassen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon identifisert ovenfor med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi, på bakgrunn av arbeidet vi har utført, konkluderer med at disse andre opplysningene inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å uttale oss om dette. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til pensjonskassens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av pensjonskassens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

BDO AS

Espen Åsulfsen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Espen Åsulfsen

Partner

På vegne av: BDO AS

Serienummer: 9578-5995-4-86713

IP: 188.95.xxx.xxx

2020-04-23 13:00:49Z

Nærhet og tilgjengelighet